

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ

«Українці у визвольній боротьбі 1914-1923 рр.»

Освітня програма Історія та археологія
Спеціальність 032 «Історія та археологія»
Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні
кафедри історії України і методики
викладання історії
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Українці у визвольній боротьбі 1914-1923 рр.»
Викладач (-і)	Міщук Андрій Іванович
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-06
Е-mail викладача	andrii.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Середа, 15.00–17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Українці у визвольній боротьбі 1914-1923 рр.» займає важливе місце у професійній підготовці історика – науковця за галуззю знань 03 гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія. Оскільки безпосередньо доповнює загальний курсу історії України, є важливою складовою частиною загального курсу вітчизняної історії. Хронологічно він охоплює події становлення і розвитку модерної української нації, зокрема, добу визвольних змагань 1914-1923 рр.,). Особливістю курсу є багатоплановість і дискусійність теоретичних проблем, синкретичний характер розглядуваних подій та явищ, пропонує студентам до засвоєння. «Українці у визвольній боротьбі 1914-1923 рр.» – це курс за вибором, який вивчає закономірності соціально-економічного розвитку, політичне життя українського суспільства в конкретних формах і просторово-часових вимірах, характер, структуру і зміни соціально-економічних відносин, діяльність державних інститутів, політичних партій і громадських організацій, а також визначних політичних діячів періоду української революції. Важливою складовою предмета є вивчення властивих для того чи іншого суспільства на різних історичних етапах політичних ідей, поглядів, настроїв, які істотно впливали на розвиток країни.</p> <p>Навчальна дисципліна «Українці у визвольній боротьбі 1914-1923 рр.» є дисципліною вільного вибору студента, яка викладається в сьомому семестрі на четвертому курсі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вона покликана забезпечити ґрунтовні знання з історії України. Особлива увага при вивченні курсу приділяється формуванню аналітичних навичок, вмінню доцільно використовувати отриманні знання для вирішення теоретичних та прикладних проблем.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань 03 гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія з спецкурсу «Українці у визвольній боротьбі 1914-1923 рр.» через опанування і застосування ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України; формування інтегральних, загальних, фахових компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних задач у роботі історика, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Цілі спецкурсу ознайомити студентів із політичною, соціально-економічною, культурно-освітньою, релігійною історією України періоду української революції 1914-1923 рр.; навчити використовувати в професійній і соціальній діяльності знання з історії України, порівнювати їх із всесвітньою історією; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблемах. Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності:

ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 1 Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 9 Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Результати навчання:

ПРН-1 Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН-2 Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-6 Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН-11 Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН-13 Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної
дисципліни

Вид заняття

Загальна кількість

	годин				
лекції	12 / заочна 4				
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 / 6				
самостійна робота	60 / 80				
Ознаки навчальної дисципліни					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий		
VII	032 Історія та археологія	IV	Вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Українська революція 1914-1923 рр.: джерела та історіографія проблеми		4		6	
Тема 2. Українське питання напередодні та в роки Першої світової війни. Перша світова війна і Україна 1914-1918 рр.		2		6	
Тема 3. Українська Центральна Рада.			4	10	
Тема 4. Україна на міжнародній арені в добу Центральної Ради.		2		8	
Тема 5. Українська гетьманська держава 1918 р.			4	6	
Тема 6. Міжнародне становище і зовнішня політика України в 1918-1923 рр.		4		6	
Тема 7. Українська Народна республіка в часи Директорії.			4	6	
Тема 8. Західноукраїнська Народна Республіка			4	6	
Тема 9. Українці у військових формуваннях часів Першої світової війни та в період Українській революції 1914-1921 рр.			2	6	
ЗАГ.:		12	18	60	
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
70-79	C				

	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
	1-25	незадовільно			
	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>30 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок;</p> <p>20 балів – індивідуальна (самостійна) робота студентів 10 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему; 10 б. – конспектування монографії.</p> <p>50 балів – Модульна контрольна робота (письмові (тестові) завдання з курсу на останньому занятті.).</p>				
Вимоги до письмових робіт	<p>Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p style="text-align: center;">Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 20 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>1 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.</p> <p>2 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>3 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>4 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами;</p>				

	<p>демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>5 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Конспект монографії передбачає короткий виклад основних ідей та концепцій вміщених у дослідженні, яке опрацьовує студент (ка).</p>
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, озонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє

	<p>основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>– «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>– «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 25 б.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.\)](#)

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

1. Національні відносини в Україні у ХХ столітті. Збірник документів і матеріалів. К.,1994.
2. Україна в ХХ столітті. 1900-2000: Зб. док. і матеріалів. К., 2000.
3. Українська суспільно-політична думка в ХХ ст. Документи і матеріали. Мюнхен,1983. Т.1.
4. Христюк П. Замітки і матеріали з історії української революції: В 4-х т. Т.3. Прага, 1921.
5. Мазепа І. Україна в огні і бурі революції 1917-1921. К., 2003.
6. Хрестоматія з історії України [Текст] /упоряд. та авт. коментарів Уривалкін О.М. К. : КНТ, 2007.
7. Павко А.І. Повчальний досвід вітчизняної історії: політичні партії і організації у громадському житті України модерної доби. К.: Плеяди, 2002. 552 с.
8. Західно-Українська Республіка 1918-1923 : історія / керівник автор. колективу й відповід. редактор Олександр Карпенко. ІваноФранківськ : Сіверсія, 2001. 628 с.
9. Верстюк В. Горобець Н., Толочко В. Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси в 3 т. К.: Наукова думка, Т. 1: Українські проекти в Російській імперії. 2004. 504 с.

10. Красівський О. Галичина у першій чверті ХХ ст. Проблема польсько-українських стосунків. Львів: Українська академія управління при Президентіві України, 2000. 416 с.
11. Політична історія України ХХ ст. : У 6 т. / редкол. І. Ф. Курас (голова) та ін. К. : Генеза, 2002-2003.
12. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. К.: «Генеза», 2000. 360 с.
13. Політичний терор і тероризм в Україні ХІХ ХХ ст.: Історичні нариси / відп. ред. В. Смолій. К. : Наук. думка, 2002. 952 с.
14. Велика війна 1914-1918 рр. і Україна. У 2-х книгах. Кн.1: Історичні нариси / упорядн. О. Реєнт; ред. кол.: В. А. Смолій (голова). НАН України. Інститут історії України. К. : ТОВ Вид-во «КЛІО», 2014. 784 с.
15. Реєнт О. У робітнях історичної науки. К., 1999.
16. Солдатенко В. Україна в революційну добу. Історичні есе-хроніки. У 4-х томах. Т. II. Рік 1918. К.,2009.
17. Кульчицький С. В. Російська революція 1917 року: новий погляд. К.: Наш час, 2008. 79 с.
18. Велика війна 1914-1918 рр. і Україна. У 2-х книгах. Кн. 2: Мовою документів і свідчень / ред. кол.: В. А. Смолій (голова), О. П. Реєнт (відп. ред.), О. Ю.Кирієнко (відп. секр.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. К. : ТОВ Вид-во «КЛІО», 2015. 800 с.
19. Хома І. Історія військового формування Січових стрільців (1917–1919 роки): монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 240 с.
20. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914-1923 рр. Львів: НАНУ, Ін-т українознавства ім. Івана Крип'якевича, 2005. 523 с.
21. Національне питання в Україні ХХ – поч. ХХІ ст.: історичні нариси / ред. рада : В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Даниленко [та ін.] ; відп. ред. В. А. Смолій ; авт. кол. : О. Г. Аркуша, В. Ф. Верстюк, С. В. Віднянський [та ін.]. К. : Ніка-Центр, 2012. 592 с.
22. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. К., 1997.
23. Українська революція. Історичні портрети/ упоряд.: Корновенко С.В., Морозов А.Г., Реєнт О.П.]. Вінниця, 2004.
24. Папакін Г. Павло Скоропадський: патріот, державотворень, людина. Історико-архівні нариси. К., 2003.
25. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. К., 1999.
26. Українська революція. Історичні портрети/ упоряд.: Корновенко С.В., Морозов А.Г., Реєнт О.П.]. Вінниця, 2004.
27. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. К., 1997.